

Будет ли установлен на главной площади страны памятник исконным покровителям Киева и Киевской Руси – Архангелу Гавриилу и Деве Марии? Всё зависит от воли народа. Ведь будущее сейчас действительно в руках каждого человека!

Каким он будет Киев будущего? Городом, лежащим в руинах воинственной людской злости, распрей, или же городом процветания, культурной столицей, основу которой составляют люди доброты? Будущее во многом зависит от настоящего, от каждого из нас с вами, от наших мыслей, наших поступков, от наших сегодняшних дел.

Очень важно, какими символами мы окружаем своё жизненное пространство, украшаем свой город. Ведь **символы это информация, которая, так или иначе, влияет на наше подсознание, а значит, и на нашу судьбу, и на судьбы будущих поколений.**

С некоторыми символами мы сталкиваемся практически каждый день, начиная от символики рекламы на одеждах горожан и заканчивая внешней атрибутикой знакомых улиц. С другими символами мы сталкиваемся не так часто, например, символы города. Но они не менее важны. Ведь мы рождаемся в этом городе, проживаем свою жизнь и

умираем. Это всё равно, что родиться под определённой звездой. Хорошо, если она счастливая, а если нет? А если этот символ связан с символом столицы твоей страны? Но в отличие от звезд, во власти людей поменять символику города, если она, как таковая, не способствует его духовному процветанию, или утратила былую силу. Ведь под новой символикой (или хорошо забытой старой?) родятся тысячи других людей и, возможно, благодаря переменам в настоящем изменится их будущее.

Киев, начало XI века. Время процветания великого города, который стал основой государства Киевская Русь. На начало XI века приходятся годы правления Ярослава Мудрого, годы великих культурных и духовных преобразований Киева, которые ярко выделяются на фоне последующих междоусобиц, воюющих друг с другом великих князей за право властвования над этими землями. Какие же символы, памятники архитектуры украшали город в те времена — времена относительного мира, расцвета древнего славянского государства?

Отметим, что тогда города Киевской Руси поражали взор иностранцев своими величественными, уникальными по архитектуре сооружениями, которых не было даже в западноевропейских столицах. Чего только стоило возведение в Киеве грандиозного по тогдашним масштабам Софийского собора! **Кстати, женское имя София переводится с древнегреческого языка как «Мудрость»**

. Именно в церкви Софии в Киеве в те времена была основана первая в Киевской Руси большая библиотека.

Именно в те года была восстановлена самая первая каменная церковь Киевской Руси — церковь, посвященная Пресвятой Богородице. Она была воздвигнута ещё в 989 году князем Владимиром, отцом Ярослава. Ныне она упоминается как Десятинная церковь, поскольку Владимир подносил ей в дар десятую часть своих доходов.

При правлении Ярослава Мудрого был основан первый в Киевской Руси монастырь, который известен как Киево-Печерская Лавра. Его покровительницей считается Пресвятая Богородица. Это место стало духовным оплотом государства. В нём подвизалось около сотни монахов, многие из которых своими добрыми делами прославили Киевскую Русь. Это и Антоний Печерский, один из основателей монастыря, и Агапит Врач Безмездный, прославившийся далеко за пределами Киева способностью исцеления самых тяжёлых болезней, и богатырь Илья Муромец, известный своими ратными подвигами и многие другие, имена которых впоследствии стали легендой.

Киев, как и сама Киевская Русь, находился под покровительством Богородицы. Если вы проследите историю строительства церквей, то заметите, что на протяжении нескольких столетий на Руси больше всего строилось церквей именно в честь Богородицы (Рождественские, Введенские, Успенские и другие). И это обстоятельство далеко не случайно. Славяне верили в то, что святая Киевская Русь есть «Дом Пресвятой Богородицы» и что главная задача в жизни каждого славянина – это служение «Правде Божьей», под которой подразумевалось постоянное стремление человека к добру, к Высшему Благу, к победе благодати.

Во время правления Ярослава Мудрого также были воздвигнуты и Золотые ворота. В те времена Киев окружали огромные земляные оборонительные валы. Их общая протяженность была около 3,5 км. Эти валы проходили по местам нынешних улиц центральной части Киева. Так вот, Золотые ворота, в те времена, считались главным въездом в стольный град Киев. **Это была визитная карточка столицы Киевской Руси, как сегодня этой визитной карточкой для иностранцев и гостей столицы является Площадь Независимости** (Майдан Незалежності).

Золотые ворота – это удивительное, древнее творение зодчества, которое вызывало подлинный восторг и восхищение современников: мощное укрепление-башня с возвышающейся над ней... церковью Благовещения, посвященной Архангелу Гавриилу и Деве Марии.

Надо отметить, что в Киевской Руси изначально почитание Архангела Гавриила было совместным с Девой Марией. И уже гораздо позже почитание Архангела Гавриила выделилось из культа Благовещения Пресвятой Богородицы. В основе совместного почитания находится библейский сюжет. В легенде рассказывается, как Архангел Гавриил был послан от Бога к Пресвятой Деве Марии с радостной вестью о том, что от неё родится Спаситель мира. По преданию, в тот момент, когда перед Девой Марией явился Архангел Гавриил она читала отрывок из Книги пророка Исайи «се дева во чреве примет...» (Ис.7.14). Девушка, прочитав эти слова, начала молиться. В этот момент и предстал перед ней Архангел Гавриил с благой вестью, которая в православной иконографии изображается в основном в виде ветки белоснежной лилии.

В Ипатьевской летописи 1037 г. есть историческое упоминание о построении Ярославом Мудрым на Золотых воротах церкви в честь Благовещения с целью «дать всегда радость граду тому святым Благовещением Господним и молитвою святых Богородицы и Архангела Гавриила».

Другое историческое свидетельство об этой церкви есть в книге «Библиотека

литературы Древней Руси». Митрополит Иларион пишет: «Да еже целование архангель дасть Девице, будеть и граду сему. Къ онои ибо: «Радуися, обрадованнаа! Господь с тобою!», къ граду же: «Радуися, благовернии граде! Господь с тобою!».

Так не пора ли исполниться давно предначертанным словам для славного града Киева? Установить на главной площади страны подлинный символ Киева: скульптуры издревле любимых и почитаемых народом изначальных покровителей Киева: Архангела Гавриила и Девы Марии? Ведь не исключено, что поменяв основную символику столицы, изменится в лучшую сторону и судьба государства, а значит и судьба народа, проживающего в нём.

Международная общественная организация «Лагода» выступила с инициативой и предложением к властям города и государства о замене символики города Киева и установлении на главной площади страны [памятника Архангелу Гавриилу и Деве Марии](#) вместо имеющегося памятника

Архангелу Михаилу. В ответ на запрос городскими властями было сообщено следующее: **«...согласно летописным и архивным документам архангел Михаил считается покровителем великих князей и города Киева. Изображения Святого встречается на гербах Киева, начиная с XV столетия. В начале XX столетия на башне, которая венчала здание Городской думы, было установлено изображение архистратига Михаила – покровителя Киева, что поражает змея.... В память о давней киевской символике на здании Думы (ныне эта площадь Независимости) в проекте реконструкции Печерских (Лядских) ворот было предусмотрено восстановление памятного знака покровителю города Киева Архистратигу Михаилу»**

. А также сообщается следующее:

«Вместе с этим информируем, что Киевской городской государственной администрацией принято распоряжение «Об улучшение состояния и благоустройства площади Независимости», которым предусмотрено изготовление новой скульптуры Архистратига Михаила»

. С полным содержанием официального ответа вы можете ознакомиться на странице [Документы](#)

Напомним ситуацию сегодняшнего дня. Сейчас на центральной площади г. Киева стоит статуя Архангела Михаила, установленная в 2001 году. Тёмный цвет статуи, короткие крылья Архангела Михаила и многие другие несоответствия православным канонам и славянской традиции, вызвали массу нареканий со стороны общественности и духовенства. Предыдущая скульптура Архангела Михаила, которая стояла на месте, где сейчас находится постамент с Глобусом, тоже простояла недолго. К нынешнему памятнику не ездят фотографироваться даже молодожены. И вот сейчас назревает

ситуація, коли буде встановлюватися третій варіант пам'ятника Архангелу Михаїлу – «древньому покровителю великих київських князів». Більш кардинально змінити рішення тут і зараз, змінивши майбутнє? А саме замість скульптури Архангела Михаїла поставити важливий для країни символ на центральній площі столиці України – іздревле любимої і почитаної народом ізначальних покровителів міста Києва: Архангела Гавриїла і Діви Марії? Може тоді і стануть справжні зміни кращому в житті народу і держави так, як і передбачено в стародавніх писаннях: «**Да еже целование архангель дасть Девице, будеть и граду сему. Къ оно ибо: «Радуйся, обрадованнаа! Господь с тобою!»**, къ граду же: «**Радуйся, благовернии граде! Господь с тобою!»**»

*Виктор Ефремов,
участник Международной общественной организации «ЛАГОДА»*

----- УКР

Чи буде встановлено на головній площі країни пам'ятник споконвічним покровителям Києва і Київської Русі – Архангелові Гавриїлу та Діві Марії? Усе залежить від волі народу. Адже майбутнє зараз дійсно в руках кожної людини!

Яким він буде – Київ майбутнього? Містом, що лежить в руїнах войовничої людської злості, чвар? Чи містом процвітання, культурною столицею, основу якої становлять люди доброти? Майбутнє багато в чому залежить від сьогоднішнього, від кожного з нас, від наших думок, вчинків, від наших насущних справ.

Дуже важливо, якими символами ми оточуємо свій життєвий простір, прикрашаємо своє місто. Адже **символи – це інформація, яка, так чи інакше, впливає на нашу підсвідомість, а значить – і на нашу долю, і на долі майбутніх поколінь.**

З деякими символами ми стикаємося в побуті щодня. З іншими символами ми стикаємося не так часто, наприклад, символами міста. Але вони не менш важливі. Адже ми народжуємося в цьому місті, проживаємо тут своє життя. Це все одно що народитися під певною зіркою. Добре, якщо вона щаслива. А якщо ні? А якщо це пов'язано із символом столиці твоєї країни? Але на відміну від зірок, людям під силу поміняти символіку міста, якщо вона як така не сприяє його духовному процвітання або втратила колишню силу. Адже під новою символікою (або добре забутою старою) народяться тисячі інших людей і, можливо, завдяки нинішнім змінам зміниться їхнє майбутнє.

Київ, початок XI століття. Період процвітання великого міста, яке стало основою держави Київська Русь. Початок XI століття – це роки правління Ярослава Мудрого, роки великих культурних і духовних перетворень Києва, які яскраво виділяються на тлі подальших міжусобиць, великих князів, що воюють один з одним за право владарювання над цими землями. Які ж символи, пам'ятники архітектури прикрашали місто в ті часи – часи відносного миру, розквіту стародавньої слов'янської держави?

Зазначимо, що тоді міста Київської Русі вражали погляд іноземців своїми величними, унікальними за архітектурою спорудами, яких не було навіть в західноєвропейських столицях. Чого тільки коштувало зведення в Києві грандіозного за тодішніми масштабами Софіївського собору! **До речі, жіноче ім'я Софія перекладається з давньогрецької мови як «мудрість»** . Саме в церкві Софії в Києві в ті часи була заснована перша у Київській Русі велика бібліотека.

Саме в ті роки була відновлена – **найперша кам'яна церква Київської Русі - церква, присвячена Пресвятій Богородиці** . Вона була споруджена ще в 989 році князем Володимиром, батьком Ярослава. Нині вона згадується як Десятинна церква, оскільки Володимир підносив їй у дар десяту частину своїх доходів.

Під час правління Ярослава Мудрого був заснований і перший у Київській Русі монастир, який відомий як Києво-Печерська Лавра. Його покровителькою вважається Пресвята Богородиця. Це місце стало духовним оплотом держави. У ньому трудилося близько сотні ченців, багато з яких своїми добрими справами прославили Київську Русь. Це й Антоній Печерський, один із засновників монастиря, і Агапіт – лікар безвідплатний, який прославився далеко за межами Києва здатністю зцілювати найважчі хвороби, і богатир Ілля Муромець, відомий своїми ратними подвигами, і багато інших, імена яких стали легендою.

Київ, як і сама Київська Русь, перебував під заступництвом Богородиці. Якщо ви простежите історію будівництва церков, то помітите, що протягом кількох століть на Русі найбільше будували церкви саме на честь Богородиці (Різдвяні, Введенський, Успенські та інші). І це не випадково. Слов'яни вірили, що свята Київська Русь є «Домом Пресвятої Богородиці», і що головне завдання в житті кожного слов'янина – це служіння «Правді Божій», під якою розуміли постійне прагнення людини до добра, до Вищого Блага, до перемоги, благодаті.

Під час правління Ярослава Мудрого також були споруджені Золоті ворота. У ті часи Київ оточували величезні земляні оборонні вали. Їх загальна протяжність складала близько 3,5 км. Ці вали проходили по місцях нинішніх вулиць центральної частини Києва. Золоті ворота, у той час, вважалися головним в'їздом у столий град Київ. **Це була візитна картка столиці Київської Русі, як сьогодні такою візитною карткою для іноземців та гостей столиці є Майдан Незалежності.**

Золоті ворота – це дивовижне стародавнє творіння зодчества, яке викликало справжній захват і захоплення сучасників: потужне укріплення-башта, а над нею підноситься ... церква Благовіщення, присвячена Архангелу Гавриїлу і Діві Марії.

Треба відзначити, що в Київській Русі спочатку Архангела Гавриїла вшановували разом з Дівою Марією. І вже набагато пізніше вшанування Архангела Гавриїла виділилося з культу Благовіщення Пресвятої Богородиці. В основі спільного вшанування знаходиться біблійний сюжет, де розповідається, як Архангел Гавриїл був посланий Богом до Пресвятої Діви Марії з радісною звісткою про те, що від неї народиться Спаситель світу. За переказами, в той момент, коли перед Дівою Марією з'явився Архангел Гавриїл, вона читала уривок з Книги пророка Ісайї «се діва в утробі прийме ...» (Іс.7.14). Прочитавши ці слова, дівчина почала молитися. Тут і з'явився перед нею Архангел Гавриїл з благою звісткою, яка в православній іконографії зображується в основному у вигляді гілки білосніжної лілії.

В Іпатіївському літописі 1037 р. є історична згадка про будівництво Ярославом Мудрим на Золотих воротах церкви на честь Благовіщення з метою «дати радість граду тому святым Благовіщенням Господнім і молитвою святої Богородиці, і Архангела Гавриїла».

Інше історичне свідчення про цю церкву є в книзі «Бібліотека літератури Київської Русі». Митрополит Іларіон пише: «Да еже целование архангель дасть Девице, будетъ и граду сему. Къ онои ибо: «Радуися, обрадованнаа! Господь с тобою!», къ граду же: «Радуися, благоверныи граде! Господь с тобою!».

Тож чи не час здійснитися давно словам, що вже давно передрікалися для славного града Києва? Встановити на головній площі країни справжній символ Києва – скульптури здавна улюблених і шанованих народом перших покровителів Києва: Архангела Гавриїла та Діви Марії? Адже не виключено, що, зі зміною основної символіки столиці, зміниться на краще й доля держави, а значить – і доля народу, що мешкає в ньому.

Міжнародна громадська організація «Лагода» виступила з ініціативою та пропозицією до влади міста та держави замінити символіку міста Києва та встановити на головній площі країни [пам'ятник Архангелу Гавриїлу і Діві Марії](#) замість наявного пам'ятника Архангелу Михаїлу. У відповідь на запит міською владою було повідомлено наступне: **«... згідно з літописними та архівними документами, архангел Михаїл вважається покровителем великих князів міста Києва. Зображення Святого зустрічається на гербах Києва, починаючи з XV століття. На початку XX століття на вежі, яка вінчала будинок Міської думи, було встановлено зображення архистратига Михаїла – покровителя Києва, який вражає змія.... У пам'ять про давню київську символіку на будівлі Думи (нині майдан Незалежності) у проекті реконструкції Печерських воріт було передбачено відновлення пам'ятного знака покровителів міста Києва Архістратигу Михаїлу»**

. А также сообщается следующее:

«Разом з цим інформуємо, що Київська міська державна адміністрація прийняла розпорядження «Про поліпшення стану і благоустрою майдану Незалежності», який передбачає виготовлення нової скульптури Архістратига Михаїла»

. З повним змістом офіційної відповіді ви можете ознайомитися на сторінці:

[Документи](#)

Нагадаємо ситуацію. Зараз на центральній площі Києва стоїть статуя Архангела

Михайла, встановлена 2001 року. Темний колір статуї, короткі крила Архангела Михайла та багато інших невідповідностей православним канонам та слов'янській традиції викликали безліч нарікань громадськості та духовенства. Попередня скульптура Архангела Михайла (стояла на місці постаменту з Глобусом) теж простояла недовго. До нинішнього пам'ятника не їздять фотографуватися навіть молодята. І ось зараз назріває ситуація, коли планують встановити третій варіант пам'ятника Архангелові Михайлу □ «древньому покровителю великих київських князів». Можливо, варто радикально поміняти рішення тут і зараз, змінивши майбутнє? А саме, замість скульптури Архангела Михайла встановити важливий для країни символ на центральній площі столиці України □ споконвічних покровителів граду Києва: Архангела Гавриїла та Діви Марії? Може, тоді й відбудуться справжні зміни на краще в житті народу та держави, так, як і визначено в древніх писаннях: **«Да еже целование архангель дасть Девице, будеть и граду сему. Къ оно ибо: «Радуйся, обрадованна! Господь с тобою!», къ граду же: «Радуйся, благоверныи граде! Господь с тобою!»**

*Віктор Єфремов,
учасник Міжнародної громадської організації «ЛАГОДА»*